

Overtredingen van de Flora- en faunawet - wat doen we daar tegen?

De Flora- en faunawet in de praktijk vaak omzeild

De Flora- en faunawet is met betrekking tot vogels vrij helder. Nesten van alle vogelsoorten mogen in de broedtijd niet worden vernietigd. Van sommige vogelsoorten - onder andere van roofvogels, gierzwaluwen en huismussen - zijn de nesten zelfs jaarrond beschermd. Broedende vogels mogen in beginsel ook niet worden verstoord, maar dat is al wat lastiger vast te stellen.

Met deze regels wordt, zoals we vaak hebben moeten ervaren, lang niet overal even zorgvuldig omgegaan. Mensen die weinig met vogels op hebben, trekken zich van het verbod in de praktijk vaak weinig aan. Nestgelegenheden van mus- sen worden dichtgemetseld, weilanden en bermen worden gemaaid en struiken

of bomen gerooid zonder goed te kijken of er vogels broeden. Geregeld worden ook gebouwen gesloopt, terwijl er vogels (en vleermuizen) in blijken te nestelen. Zelfs natuur- en groenbeherende instanties willen hier en daar in het begin of aan het eind van het broedseizoen nog net even zogenaamd urgente werk-

Het Noorderbos na de dunning aan het einde van het broedseizoen. Foto: Tom van Spanje

zaamheden uitvoeren zoals beplantingen rooien, dunningswerkzaamheden uitvoeren, riet maaien etcetera.

Soms gebeuren dit soort dingen tamelijk bewust, soms ook uit onkunde. Soms beroepen instanties zich daarbij op de zogenaamde gedragscodes. Volgens deze mogen werkzaamheden zelfs tijdens het broedseizoen plaatsvinden, mits een deskundige vooraf heeft geoordeeld dat er geen nesten zijn. Maar ook daarmee wordt geregeld slecht of schimmig omgegaan. Vooral vorig jaar hebben we tot onze verbijstering diverse van dit soort zaken, zelfs bij prominente instanties, meegemaakt.

Handhaving door de overheid

Je zou denken: handhaving van de wet is een taak van de overheid en de politie. Helaas werkt dat niet vanzelf. De milieupolitie doet er door een gebrek aan capaciteit en expertise vrijwel niets aan. De specifiek voor de handhaving van de Flora- en faunawet aangewezen rijksinstanties - de Rijksdienst Ondernemend Nederland en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit - komen alleen in actie na een melding. In beginsel kan iedere willekeurige burger melding maken van een (mogelijke) overtreding. De gewaarschuwde instantie neemt vervolgens contact op met diegene die mogelijk in overtreding is. In het gunstigste geval gaan ze ook ter plekke kijken. Als er voldoende bewijzen zijn, maken ze proces-verbaal op.

In de praktijk verloopt dit vaak onbevredigend. Beide instanties reageren behoorlijk traag. Tot zij in actie komen is het kwaad vaak al geschied en zijn er geen bewijzen meer te vinden van een overtreding. Zij doen ook zelden eigen onderzoek. De beste kans op vervolging maken we als we zelf met overtuigende bewijzen komen (foto's, getuigen van waargenomen nesten en dergelijke). Dat is in de praktijk best lastig. In het

algemeen zijn de instanties wel bereid een brief te sturen naar de (mogelijke) overtreder. Die moet zich dan verdedigen. Als er geen bewijzen liggen van een overtreding, dan blijft het meestal daarbij.

Andere middelen: overleg en publiciteit

Gelukkig zijn er ook nog andere middelen, zoals overleg en publiciteit zoeken. De ervaring leert: gemeenten, woningbouwcorporaties, bouwers en terreinbeherende instanties willen niet graag in het openbaar erop worden aangesproken, dat ze zich niet aan de regels voor natuur houden. Als je met hen contact zoekt namens de Vogelwerkgroep, willen ze meestal wel praten. Dergelijk overleg helpt weliswaar zelden het kwaad, dat al is geschied, te herstellen. Maar door gericht overleg kun je veelal bereiken dat nieuwe gelijksoortige overtredingen minder of niet meer voorkomen. Uiteindelijk is dergelijke preventie - indien goed overleg mogelijk blijkt - nog belangrijker en beter dan het optreden tegen wandaden die al zijn gepleegd.

Protocol voor acties van de vogelwerkgroep

De vogelwerkgroep ziet er een taak in om overtredingen van de wet waar mogelijk tegen te gaan. Daarbij moeten we wel realistisch zijn. We zijn niet staat om elke verstoring van een meerkoeten- of merelnest te bestrijden. Ook in belangrijker kwesties staan we elke keer weer voor de vraag: wat is het beste om in dit geval te doen:

- aangifte doen? heeft dat hier zin?
- de krant benaderen om publicitair druk uit te oefenen?
- de overtredende instantie zelf benaderen en overleg plegen?

Het liefst zou je al dit soort dingen tegelijk willen doen. Maar aangifte doen

kan soms goed overleg in de weg staan. Bovendien: dit soort acties kosten veel tijd. Terwijl je er meestal heel snel bij moet zijn, anders ben je te laat. Wat doen we als we onvoldoende tijd hebben om een maximale actie op te zetten? Of als we zo'n brede actie niet in verhouding vinden staan tot de aard van de (mogelijke) overtreding?

Om enig grip te krijgen op de vraag hoe we in een concreet geval het beste moeten handelen hebben we een protocol opgesteld. Volgens dit protocol maken we elke keer een keuze:

- Volgen we een optimaal traject, gericht op het voeren van overleg? Dit traject is dan van toepassing als het om belangrijke zaken gaat en we met de betreffende instantie graag in overleg willen komen.
- Of volgen we een verkort traject, dat alleen is gericht op het inwinnen van informatie en/of het doen van aangifte? Dit is van toepassing bij minder belangrijke zaken, daar waar we overleg bij voorbaat weinig zinvol (meer) vinden én in situaties waar we gewoon te weinig tijd hebben.

Het protocol geeft voor beide trajecten in het kort aan welke stappen we willen volgen en hoe het bestuur wordt geïnformeerd of betrokken. Het volledige protocol is te vinden op de website. Reacties en suggesties van leden voor verbetering van het protocol zijn altijd welkom.

Hulp van leden onmisbaar

Een ding staat vast: als contactpersoon natuurbescherming kan ik niet alleen ten strijde trekken tegen overtredingen van de Flora- en faunawet. De hulp van leden en andere natuurliefhebbers is daarbij onmisbaar. De allerbelangrijkste hulp die iedereen kan geven is waargenomen overtredingen en waarnemingen van verdachte handelingen zo snel mogelijk bij mij melden (zie mijn con-

tactgegevens elders in de Fitis). Probeer daarbij, als het even kan, ook bewijzen te verzamelen: maak foto's, beschrijf zo precies mogelijk waar handelingen plaatsvinden en door wie. Breng zo mogelijk in beeld waar volgens jouw waarnemingen vogels aan het broeden zijn of nestindicerend gedrag vertonen. Nóg beter is als je daarvan ook getuigen hebt.

In beginsel is het het beste als dit soort meldingen via mij verlopen. Ik kan dan namens de vogelwerkgroep actie ondernemen, wat vaak net wat meer indruk maakt. Mocht ikzelf en bestuursleden onbereikbaar zijn, kan iedereen ook zelf (anoniem) aangifte doen van een (mogelijke) overtreding via ffwet-handhaving@minlnv.nl. Maar ook dan geldt: hoe concreter de beschrijving en hoe meer bewijzen er zijn, hoe meer kans dat er met de aangifte ook daadwerkelijk iets gebeurt.

■ *Chris Brunner*